

VILÁGOS SÁG

Kolozsvár
1946 június 10

Szerkesztőbizottság: BENEDEK MARCELL, KACSÓ SÁNDOR, KÓS KÁROLY
Felelős szerkesztő: BALOGH EDGÁR

Hétfő
III. évfolyam, 128. szám

„HASS, ALKOSS, GYARAPITS!”

Írta: KACSÓ SÁNDOR

Gondolataink néha sűrű bozóttá válnak, amelyben eltévedtnek érezzük magunkat. Rossz az ilyen szellemi iránytalanság, mert érzelmi zűrzavar születik belőle, ami a szükséges józanság kárára van.

Ilyen gondolat-bozóttan bukdácsoltam magam is pár nappal ezelőtt, az akkori események hatása alatt. S amikor már-már az érzelmi zűrzavar gonosz állapotába jutottam, tudatomba harangozott, valahonnan a mélyből, az iránytmutató mondat: „Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül.”

Nem ismertem rá rögtön. Idő kellett, amíg rájöttem, hogy Kőlessey Ferenc izeni ezt a biztatást a több mint 100 éves múltból, amikor az akkori idők gondolat-bozóttjaiból is ezen keresztül találta meg a magyar a haladás felé vezető utat...

*

Igen, egyre többször találkozunk keserű ajkbiggyesztesekkel, vagy a félúton visszafogott s emiatt félszeggé vált legyintéssel, amikor szóban vagy írásban a felszabadulást emlegetjük. Kétségtelen, hogy félelem s az ebből származó ösztönös hiánya van mind a kettőben: a keserű ajkbiggyesztesben s a félszeg legyintésben. Nem válik ez dicseretere sem férfias bátorságunknak, sem a demokrácia iránt tanúsított magatartásunknak. A demokrácia ugyanis éppen a becsületlen nyíltságot követeli meg, mert ez a bizonyítéka annak, hogy hiszünk benne...

Tehát nem hinnénk már benne? Bizonyára vannak elegenden, akik nem is akarnak hinné, ám ezekre nem érdemes vesztegetni a szót. Sokan vannak azonban olyanok is, akik akarnának, de már nem tudnak eléggé, mert eltévedtek a gondolat-bozóttokban, keserű csalódást éreznek, nyugtalankodnak, vagyis: igen közel vannak már az érzelmi zűrzavar veszélyes útvesztőjéhez.

Legyünk tehát férfiasan nyitlak, hogy használjunk demokráciánknak. Való igaz, megkoptat a felszabadulás szó értéke, mert igen sokat használtuk anélkül, hogy igazi tartalmát megmagyaráztuk volna. Engedtük, hogy sokak lelkében valami csodával teljes és a csodával egyértékű fogalom váljék, amelytől mindent megkövetelhetünk. Engedtük elhatárolódni azt a hiedelmet, hogy a felszabadulás olyan állapot, amelyben mindent meg kell kapnunk, amiről valaha is álmodtunk s amelyben nincs szükség többé semmi küzdelemre, semmi erőfeszítésre, mert úgy a bőségesebb mindennapi kenyér, mint az együttlakó népek boldog és békés testvérisége ajándékként az öllünkbe hull. Engedtük, hogy a felszabadulást csak győzelmi lobogónak s éppen a mi győzelmi lobogónknak lássák sokan, holott észre kellett volna vésztünk, hogy voltaképpen a további küzdelemre való biztatást, sőt elkötelezést kaptuk vele. Igen, ez az igazság: a küzdelemre való elkötelezést kaptuk! Azok, akik ezt mindjárt az elején jól fogták fel, most már edzett harsónai a haladó Demokráciának. De keserű csalódottságot éreznek azok, akik túlságosan sokat hittek, csodavárók voltak, tehát rosszul hittek. Most aztán meg kell tanulniok ezeknek is, hogy a felszabadulás történelmi értéke nem vágyaik megvalósulásában van, hanem az ezért vivandó politikai és társadalmi küzdelem lehetőségében.

Egyetlen nép sem kaphatja ajándékba a maga áldozatos erőfeszítése nélkül, a kitérődesztet demokráciát. Meg kell küzdenie érte. A maga erejével és önmagából kell kitermelnie, mert csak ebben az egy esetben tud majd élni is vele. A felszabadulásnak ennyi az értelme s nem több. A szabaddá tett politikai és társadalmi erőknél meg kell vívniok a maguk küzdelemre a győzelemért. Az elnyomás alól felszabadított demokráciák szellemiségnek folytonosan fokozódó erő-

vel nálunk és nekünk is meg kell építenie a maga új világát. Ezt nem végzi és nem is tudja elvégezni helyettünk senki. Ez minden népnek és nemzetnek sajátos feladata, amit magának kell elvégeznie s a másik nép demokráciájától nem igényelhet többet, mint a közös cél érdekében dolgozók kölcsönös támogatását.

Általános szabály ez, amely a magyar népre is vonatkozik. S a mi külön helyzetünkkel járó külön színeződéssel vonatkozik reánk, nemzetiségként élő magyarokra is. Nekünk, Romániában élő magyaroknak sem jelent s nem is jelenthet többet a felszabadulás, mint a becsületes küzdelem lehetőségét azokért a célokért, amelyek a demokrácia fejlődésében, a mi javunkra is határozott ígéretek.

Küzdenünk kell, mert megkaptuk erre a lehetőséget s ez a lehetőség elkötelezést is jelent. Mi sem kaphatjuk ingyen, ajándékként sem a több kenyeret, sem az együttlakó népek közötti egyetértést. A keserű ajkbiggyesztesek és a félszeg legyintők csalódása jogos büntetés. Térje-

nek észre, mert aki nem helyesen fogja fel a felszabadulás értelmét s nem ismeri fel a benne lévő kötelezettséget, az fertőzve a reménytelenség ragályát terjeszti s bénítja ezzel népünk hősiességét szép küzdelmével. Veszedeimesen kártékony az ilyen elem, amelyet az egészséges népi közfelfogásnak ki kell küszöbölnie. Kell tudnunk helyesen és eléggé értékelni a kapott lehetőségeket, mert csak így tudjuk kihasználni azokat. Ha ezt elmulasztjuk, nem tudjuk majd hozzáadni a Dunavölgyében kialakuló demokráciához azt a külön értéket, amit a mi nemzetiségű egyenjogúságunk jelent s amely nélkül ez a demokrácia nem lesz teljes értékű. Mert ne gondolja senki, hogy a haladó demokráciának ez a szép ígérete a mi erőfeszítésünk nélkül megvalósulhat. Ezt más nép nem alkothatja nekünk. A politikai valóság sem jelenti még a társadalmi valóságot. Egyenjogúságunk még mindig csak lehetőség marad akkor is, ha törvénybe iktatják. Tényleges valóság csak a mi erőfeszítésünk eredményeként lehet. S

olyan lesz, amilyené mi tenni tudjuk. S úgy illeszkedik bele az együttélő népek demokráciájába, ahogyan mi beillesztetni tudjuk.

A mi feladatunk ez, nem hátrithatjuk másra!

*

Hass, alkoss, gyarapíts!

A költő biztató szava így lesz utmutató, sőt ennél is több: gyakorlati politikai program. Hatnunk kell a lelkekre, hogy felszabaduljunk az alól a szörnyű szellemi elnyomás alól, amely a közel-múltban nemcsak lenyűgözött, hanem meg is fertőzött. Hatnunk kell úgy, hogy felszabaduljunk bennünk a füstös és emberséges építő erők s alkotni tudjunk. Alkotni a közművelődés terén és gyarapítani a gazdasági feladatok terén. Egyenjogúságunknak ezek lesznek a szilárd alapjai s ha ezeket most meg nem építjük, gyengének bizonyul majd az egyenjogúságunk, mert gyengének bizonyultunk mi az egyenjogúságra. Politikai erőfeszítéseink is csak akkor lesznek hasznosíthatók, ha élni tudunk azokkal a demokratikus lehetőségekkel, a melyeket a felszabadulás hozott.

Hass, alkoss, gyarapíts s akkor biztató hat a költő vigasztaló jóslatában, így: És néped fényre derül!

Megegyezésre jutott a négy nagyhatalom a délkelet-európai államok hadseregeinek létszámcsoökkentésében

PARIS. — A béke előkészítését végző külügyminiszterhelyettesek pénteken a francia-olasz határkérdéssel és az olasz gyarmatok jövőjével foglalkoztak, de nem jutottak megegyezésre. Dejtán a Délrőlra emelt osztrák igényeket tanulmányozva, elhatározták hogy helyszíni bizottságot küldenek ki a délrőlra erőművek helyzetének kivizsgálására. Az angol delegátus azt javasolta, hogy küldjenek ki bizottságot Bengáziba és Tripoliba is, de a javaslat felett még nem határoztak.

Pénteken az ülés utolsó tárgysorozati

pontjaként a külügyminiszterhelyettesek megegyeztek a bolgár és magyar szárazföldi hadsereg létszámának korlátozásában. A megegyezés az illetékes szakértői bizottság jelentése alapján történt. A külügyminiszterhelyettesek tárgyaltak a magyar és bolgár légierő csökkentéséről is. A legénység létszámát illetőleg megegyezésre jutottak.

A londoni rádió bukaresti keltezéssel jelentést közöl, mely szerint a külügyminiszterhelyettesek által hozott határozat értelmében a román hadsereg létszámát 100,000 főre csökkentik, mert a döntés szerint ez a

létszám elegendő Románia belső biztonságának és határainak védelmére.

Mint a francia fővárosban tartózkodó diplomáciai levelezők írják, a külügyminiszterhelyettesek tanácsa a békeszerződéseket kapcsolatban valamennyi politikai kérdést áttanulmányozta már, és most csupán a gazdasági kérdések megvitatása van hátra. Még a mai nap folyamán tárgyalni fognak a volt csatlósállamokból Németországba és Ausztriába szállított vagyontárgyak visszaszámaztatásáról.

Pătrășcanu igazságügyminiszter Kolozsváron

KOLOZSVÁR. — Lucretiu Patrascanu igazságügyminiszter szombaton reggel Kolozsvárra érkezett. Az állomáson az igazságügyminisztert ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Chiciudean György polgármester üdvözlő beszédére az igazságügyminiszter válaszolt, majd a vármegyeházára, onnan pedig a Román Kommunista Párt Kolozsvár-tartományi székházához ment át, ahol szűk körű megbeszélést tartott.

Az igazságügyminiszter meglátogatta a Népbizóságot is, majd délután 5 órakor a vármegyeháza nagytermében az összes helyi hatóságok és demokratikus pártok vezetői előtt mondott beszámolt.

Este hét órakor az I. Ferdinand-egyetem tanárosaival tartott megbeszélést az igazságügyminiszter.

Elbucsúztatták Vinogradov tábornokot

BUKAREST. — (Rádió) Vinogradov tábornokot, a romániai Szövetséges Ellenőrző Bizottság vezetőjét visszahívták Moszkvába. Vinogradov tábornokra hazájában fontos szerep vár.

A Szövetséges Ellenőrző Bizottság vezetőjének bucsuzása a kalmából díszbédet adtak, amelyen résztvett Groza Péter miniszterelnök is, aki megleghangos beszédben vett búcsút a kormány és a nép nevében Vinogradov tábornoktól.

— Husz hónapig volt veünk együtt jóban és rosszban — mondotta többek között Groza Péter miniszterelnök — és most arra kérjük, hogy új munkahelyén se feledkezzen meg az országról.

Válaszában Vinogradov tábornok biztosította a jelenlévőket, hogy ezután is együtt fog érezni az országgal.

Nagy Ferenc magyar miniszterelnök Rákosi Mátyás, Gyöngyösi és Ries miniszterek kíséretében Washingtonba utazott

BUDAPEST. — (Rádió) Nagy Ferenc miniszterelnök vezetésével magyar kormányküldöttség indult szombaton reggel 7 órakor repülőgépen Washingtonba. A kormányküldöttség tagjai Rákosi Mátyás miniszterelnök helyettes, Gyöngyösi János külügyminiszter és Ries István igazságügyminiszter.

A küldöttség bucsuztatására a repülőtéren megjelent Tildy Zoltán, a magyar köztársaság elnöke, továbbá a kormány Budapestben tartózkodó tagjai s a magyarországi amerikai és angol diplomáciai megbízottak. Nagy Ferenc az indulás elő-

utazásáról a következőket mondotta:

— Ennek a nyugati utnak az a célja, hogy a nyugati hatalmak vezetői előtt is közvetlenül felvehessük a magyar kérdéseket. Öszintén örülünk annak, hogy az angolszász országok fővárosaiba utazhatunk. A személyes kapcsolat felvétele az angolszász hatalmak vezetőivel nagyon kívánatos.

— Minthogy utunkhoz legalább két hét kell — folytatta Nagy Ferenc — azt üzennem a magyar dolgozóknak, hogy most, az utunk idejében dolgozzanak megfeszített erővel. Reméljük, hogy a legközele-

bi feladat, a stabilizáció megteremtéséhez, a magyar dolgozók mellett mi is hozzájárulunk.

Legújabb jelentések szerint a magyar miniszterelnök és kísérete Washingtonból hazajövet ki fog szállni Londonban is, ahol Attlee angol miniszterelnökkel fognak tárgyalni. Amennyiben Bevin külügyminiszter a magyar küldöttség Londonban tartózkodása idején már Párisban lenne a külügyminiszteri értekezleten, úgy Nagy Ferenc és miniszterei értekezleten megvizsgálják utjukat a francia fővárosban is, hogy Bevinnel megbeszéléseket folytathassanak.

Dorong és kritika I-át BENEDEK MARCELL

Az egyszerű szövegátdolgozóval, akiről multkoriban írtam, nem lehet vitatkozni. Vagy le tudjuk fogni a karját, vagy beveri a fejünket. Minthogy a természet nem áldott meg különösebb testi erővel: kerülök, hogy cikkemre nem is válaszolt, hanem az a fiatal íróvárosam, akinek felplánvása az urbánus és népi írók kérdését újra fölvetette.

Cikkem nem szól és nem is szólhatott Asztalos István felolvasásáról, hiszen nem hallottam. Ismerem őt annyira, hogy a dorongolás és kultúra-pusztítás szándékát ne tulajdonítsam neki. Elféle szándékokkal rendszeren gyöngébb tehetségek próbálják hiányosságait ellensúlyozni a versélyes versenyvárosukat eltérő úton a föld színről. Meg aztán minden irodalmi és művészi iránymunka van csatlósai, akik hangocskába és tételmentelenebb maguknál a művészeknél. E két fajta ember közt kell keresni a szövegátdolgozó lelki utódait.

Asztalos felolvasása, ahogy most cikkéből megismertem, kritika volt. Ezzel a kritikával sole fontos tekintetben nem értek egyet: de a kritika nem dorong, ezzel lehet vitatkozni, még pedig sokkal magasabb szempontból, mint az, hogy juhászoktól származott-e valaki és tud-e nyelvet.

Súlyos vádakat sorol fel a két háború közötti urbánusnak nevezett irodalmunk ellen. Ezeket a vádakat itt nem ismétlem meg. Vannak írók, nem is csak egy számmal, akikre válnak. De Asztalos két nagy hibát követ el. Elmulasztja megemlíteni, hogy Babits Mihálytól a legújabb nemzedékig éppen a legkülönb urbánus írókra nem vonatkoznak a vádai. Ezt meg kellett volna tennie, hogy tárgyilagosságában híressé váljon. A másik, még súlyosabb hiba, hogy a kispolgári és senob mentalitás képviselői közül egyenesen példának emeli ki Márai Sándort: „ittől a mentalitástól még az olyan színvonalas író sem tudott eléggé szabadulni, mint Márai Sándor...”

Hát itt álljunk meg egy kicsit. Márai Sándornak nem árt meg ez a „gyomirtó” kapavágás, de az erdélyi magyar irodalom szempontjából sajnálom, ha az lenne az utolsó szó, mely ebben a vitában Márairól elhangzott.

Márai látványosan nagyon megkönnyít a dolgát az ellens támadó népieknek, hiszen könyvei címében és szövegében százezrek hangoztatja „polgár” voltát. Eppen ez a nagy könnyűség inthette volna óvatosságra Asztalost. Ijkoromban, amikor reménytelen vívőleckerre jártam a derék Arlow Gusztáv lovaghoz, hamar megintultam, hogy jól vigyázzak, ha mesterem tulajdonság szabadon hagyja a mellét vagy a fejét.

Valóban: ki nevezi magát manapság polgárnak? Egy valaki bizonyosan nem: a polgár. Némely vidéken a paraszt emlékedésnek tartja ezt az elnevezést; maga a polgár azonban — és főként az a polgár, akinek vétkeiről mostanában annyi szó esik — a legkülönbözőbb egyéni címek használatával igyekszik osztályhoz-tartozását elburkolni.

Márainak két egészen világos szándéka van ezzel, hogy polgárvoltát hangsúlyozza. Az egyik: szolgálata és védelme annak a magasrendű kultúrának, amelyben ma minden osztályt egyformán részesítene akarunk, de amelynek fenntartója Európában az utolsó néhány évszázad folyamán a polgári réteg volt. Tessék akár melyik könyvét elolvasni: a mult, a kulturális hagyomány, amelyet tisztel, sohasem a kispolgár élete, kultúrája, jelése, hanem a legfejlettebb művész- és tudóskultúra. (Egy polgár vallomása, Napnyugati öröktörvények, Feltételek.)

A másik: jogaim arra, hogy a polgárság nevében keményen megmondja az igazat... többek között a polgárságnak is.

Az, hogy tendencia nem harsog az irásából s hogy szentnek tartja a tökéletesen megformált mondatot: nem jelenti azt, hogy a Part pour Paris elefántcsont-tornyába zárkózik. Márai ülja a szociális problémákat s bátran ír rólok (Zenéről, Szegények iskolája.) A kispolgárt a mélylélektan tárgyilagossá eszkalóval rajzolja (Bébi, Válás Budán, Ezter hagyatéka). A szociális kérdések megvilágításában nemzetközi magaslakra emelkedik, éles kritikával ábrázolja a Nyugatot és Keletet (Idegen emberek, Napnyugati öröktörvények, Istenek nyomában.) Nemcsak hogy szemé emberit nem idegen neki, még az állat sem az — egyik legszebb írása, a Cantora egy undok kis kutyáról szól. Publicisztikai írásairól nem beszélve, a Kassai polgárok című dráma olyan időben tett hitet az egyéni és közösségesség mellett, amikor ehhez már

Igen nagy bátorságra volt szükség, ha darabot sikeres feljében kellett levennie a Nemzeti Színház műsoráról.)

Es beszéljek-e végül a Kassai öröktörvényről, idézzem-e, amit itt és írói felelősségről mond? Lelkiismeretes számítás ez a könyv, amelyben a „polgár” író polgárok és íróknak egyaránt szemére veti mulasztásait, vétkeiket, szellemi árulásait. Thomas Mann magaslataira emelkedve méri le a mai társadalom erényeit és vétkeit; könyörtelenül elítéli a kispolgári tunyaságot és megalkuvást; élesen megparazolja azt az utat, amelyet követni kell, ha a polgárság egyáltalán meg akar maradni — s mint érték akar megmaradni. Valósággyal tükröt tart az agyon-civilizált,

hitétvesztett, érdekhajásztó kispolgárelő, hogy visszaborzadva ismét régi-magára találjon.

Erről a Márairól bájos azt mondani, hogy sablonos, kispolgári, nem őszinte és irónikus korunk nagy kérdéseiről. Nyilvánvaló, hogy amit ő a multból meg akar menteni, az a szabadság és a magasabbrendű kultúra eszméje. Polgárokról és polgároknak beszél? Hát igen — ámbár talán „lányához szól, hogy menye is meghallja”. Mindenesetre azt mondja nekik: — Élet és halál mesgyéjén álltok. Vagy megmentitek és továbbadjátok az egész világnak a szabadság és a kultúra gondolatát; vagy nem lesz többé szüksége rátok a világnak.

„Égtek felettem paraszt csillagok...”

Sárközy Gerő új versei

Nem akarjuk másodszer felfedezni „A felfedezést” jó tíz évvel ezelőtt maga Reményik Sándor vállalta, amikor „A Barátság dala” című első s azóta utolsó verskötete elő bevezetőt írt. Azóta sok víz folyt le a Körösön, a fiatal legényből élete delelőjén járó gazdaember lett, s a népi költők, akik akkortéjt kezdtek különös szótatokra figyelmeztetni a fel-felütögettek fejükre a barázdák árnyékából, majdhogyan országot nem hódítottak szavuknak. Sárközy Gerő szavát azonban legfennebb „Biharország” hallotta meg. Ugy dalolt, mint a szántóvetők felett a pacsirta, s szinte láthatatlanul, mint ahogy a magasság csöpp énekesét is sokszor hiába kerest a szem.

— Mi határozza meg a mai parasztköltők, népi költők jellegét? — kérdezte Reményik 1933-ban. — Ők is kiléptek már a nagy Névtelen öléből, a műköltészet ezer fi-nomságát, csiszoltságát pedig még nem ismerik. Vigyáznok kell — figyelmezteti őket —, hogy két szék közt a pad alatt ne maradjanak. Mi tartja meg őket? Az éko szarva tartja meg...

Sárközy Gerő új, s egyelőre kéziratos versait olvasgatva, megállapíthatjuk, hogy nemcsak megmaradt költőnek, hanem fejlődött is és gazdagodott. A műköltés mesterfogásait azonban — talán éppen az éko szarva miatt — nem sajátította el. S ezért nem tudunk Reményik Sándor tanácsával teljesen egyetérteni. Mert ebben látjuk Sárközy Gerő homályban maradásának legfőbb okát. Mialatt Sinka István, Sertő Kálmán, Horváth István nagy városokban, s lüktető irodalmi élet kelles közepében loholva villámgyors fogékonysággal igyekeztek minden költői asztaluknál elajátítani, s a hír egycsapásra szárnyaravéto a nevéket — Sárközy Gerő úgyiszlén ismeretlen maradt. Az igaz — s ebben viszont a reménylki óvás észszerűségét kell alismernünk —, jó gazda maradt, családot alapított és nevelt s az ősi földet erős kézzel munkálta a jövőnek. Sertő Kálmán az alatt, Budapest alvilágában és irodalmi szalonjaiban egyre lefelé süllo, harnina egy-néhány éves korában, elevenen rothadó testtel került valami temetősi sírba. Két végtel mutatkozik meg itt. Az járt szerencsésen, aki a középútar választotta.

Sárközy Gerő többet érdemel, mint amennyit eddig kapott. Legálább annyit, hogy bihari magányában érezhesse a szá-mantartottság homálytkergető sugarait.

Verszeiben a földdel birkózó, földbe tétő földműves ember jajszava sir fel,

Mint a fejjük zord sorokban, térdig búban, válg gondban, s fég világ szük téreim, úgy élünk mi testvéreim.

Ősz esők megáztatnak, nyári fények szárítgatnak, lábunk alatt szent hajtottak — mi korhadunk, ők pprladnak.

Arok között el-ki vágyunk, de földben van tétlég lábunk. El se bírjuk, mit ránszorgott a koszorú emlékezet...

A világháború rémségeira pedig így sajog fel a bántott emberi szívt:

Emberi Megállj, haldoklik a szeretet, nézd, a jóság koldulni jár, a nagylelkűséget már nem ismered, olyan vagy, mint a téli tó.

A föld szegényeivel tallózó szellerek sírva-nevető, kurucos hetyke bánatát szólaltatja meg:

Aratni indultam, de már leartattak, a kövér kékéből keresztek raktak.

Mindent összeszedtek, nem maradt el semmi, a közelgő télro nincs mit lazavinni.

Akad egy-két virág, de mit érök vele? Éhez embernek nincs szükségje szépre...

Műtőfiozóját — melyet talán az új kor hivatalos módosítani s harcos tartalommal eltölteni — ebben a két sorban találjuk meg:

Mint a jámbor barom, tőrüm az igámat, s olykor megpenditem ócska ciorámat.

Beláthatja Sárközy Gerő, hogy a ma emberét ez a rezignációs magatartás nem elégítheti ki. A társadalomtól van követelni valója, hiszen istenadta tehetség. A társadalom ezzel szemben elvárja tőle, hogy követelözze, hogy ócska citeráján valami új-fajta hangszereért adjon túl, s zengjen rajta forró dalokat a mult igájában rettentően megalázott emberről, azért a jövődért, melyben végre senkinek a jármát baromként nem kell hurcolnia.

Ha valaki Dózsa Györgyhöz írt verset az Or 1942. esztendőjében, fohászodjék hozzá 1946-ban is. Mert a „sebhelyes parasztoi” még nem fogytak el falvainkból, s nekik vér csorog a kapójára, az ma csakúgy, mint 1514-ben, Dózsa lelkerejébe kapaszkodhatik. Így vallotta Sárközy Gerő:

Itt van szelleme, érzem bennem is, hies én is az ő gyermeke vagyok. Bús magyar asszony adott engem is s égtek felettem paraszt csillagok.

JÉKELY ZOLTÁN.

Nemzetiségi nyelv a közigazgatásban

Demeter János tanulmánya

„Az emberek közötti érintkezés legfontosabb eszköze a nyelv. Ennek egysége és akadálytalan fejlődése egyik legfontosabb előfeltétele a valóban szabad és széles kiterjedésű, a modern kapitalizmusnak megfelelő áruforgalomnak, a népeesség összes osztályai szabad és széleskörű csoportosulásának, végül eüföltétele annak, hogy a piac szoros kapcsolatban legyen minden egyes gazdasági eggyeddel naggyal és kr-csimnyel, eladóval és vásárlóval” — fejtegeti a nemzetek önrendelkezési jogáról szóló tanulmányában Lengy, a szovjet állam megteremtője, LENIN.

A nagy államok és társadalomtudós az ész, az értelem számára magyarázza meg a nyelv jelentőségét. De köteteket lehetne beszélni arról is, milyen hatalmas szerepet tölts be érzelmi világunkban is a nyelv, mely édesanyánk imádkozni tanított, mely olyannyira erősen köt össze és forraszt egyggye a hasonlóan beszélőkkel.

Drága kincs ez minden nép számára, és különösen értékes azoknak, akik nemzeti-ségi szempontban ének egy más hivatalos nyelvű államban. Minden ilyen államban külön törvény vagy kijelölt szokásjog szabályozza a nemzetiségi nyelv használatát.

A „Nemzetiségi nyelv a közigazgatásban” címen hazagypótló tanulmány jelent meg e téren egy-két hetelet e Bojyai Tudományegyetem Jog- és Közgazdaságtudományi Karának kiadásában. A tanulmány írója, Demeter János dr. egyetemi tanár nemcsak a román, de a többi európai állam nyelvű jogrendszeréről is értekezik, kerek képet nyújtva így az olvasónak a nyelvhasználat szabályozására vonatkozó különböző rendszerekről és a további fejlődés lehetőségeiről.

De Demeter János nem marad meg a pusztán leíró ismertetés mellett, hanem — amint a tanulmány bevezetésében maga is hangsúlyozza — demokratikus szempontból bírálja is a jelenleg érvényben lévő román nyelvű jogot. Kritikája építő, mert őszinte helyzetképet mutat a magyarság román demokráta szövetségességéről, hol kell még lépéseket tenniük az ittélő népek egyenjogúsága érdekében. Hasznos polgikusajuk és jogászaiuk szempontjából, akiknek világo-san megmutatja az utat, melyet követniük kell a teljes nyelvi egyenjogúsításért folytatott harcukban. S szüksege a tömegnek is, melyek végre tisztán képet kapnak a nyelv jogi fejlődéséről s általában a nyelvi jogrendszer alapjairól.

A szerző részletesen ismertetj a két se-fajásos nyelvi jogrendszert: a nyelvi egyenjogúságot és a nyelvi elsőbbséget. Az előbbi érvényesül a Szovjetunióban és Svájcban, ahol minden nemzetiség szabadon használhatja a nyelvét magánértekezésben és közigazgatásban egyaránt. Ezután tér át Demeter János a nyelvi elsőbbség rendszerének ismertetésére, mely kevésbé demokratikus ugyan, mint a jogegyenlőség, azonban még ma is általánosan alkalmazák.

A jól fejletett tanulmány sorra ismertet azután a dunavölgyi államok nyelvi jogrendszeit, kezdve a magyarról a cseh-szlovákig, majd a románig. Különösen behatóan foglalkozik az 1945. évi nemzetiségi törvény nyelvi rendelkezéseivel, melyek a magánértekezés, a hatóságok és a magánosok valamint a közigazgatás belső nyelvhasználatát szabályozzák. Végül ismertetj a nyelvi jogok alkalmazásának akadályait és biztosítékait. Az előfétő a végéig nemcsak a szakemberek, de a laikusok számára is könnyen érthető, világos nyelvezetű tanulmányban a szerző arra a következtetésre jut, hogy bár a román nyelvű jogrendszer még sok kívánivalót hagy maga után, az elmult időkhöz viszonyítva már egy lépést jelent előre a nekünk, magyaroknak tovább kiérdemeltükben kijelölőpontri szolgálhat a már ejismert jogaink gyakorlati végrehajtásáért folyó harcban.

Az egyszerű, de izákes kálljtásu füzet tehát — mely a könyvtárkeskedéseken nyúl megrendelhető a „Világosság” kiadóhivatalában s valamennyi vidéki kápterjesztőnél is — nemcsak a jogászok számára szükseges szakkönyv, nemcsak hasznos ismereteket adó mű, de nagyfontosságú tájékoztató a magyarság egyenjogúságáért folyó harcában is. (fx.)

Weszek butor, szőnyeg, porcellán, írógép és egyéb tárgyakat. UNICOM Kossuth Lajos-utca 20 szám.

Szerdán, június 12-én nyitja meg Atlas Ibi az „Institute de beauté scientifique” diplomása kozmetikai intézetét. Bejáró Király-utca 23 és Deák Ferenc-utca 6 alatt. Nyitva 9-1 és 4-7-ig.

Angol nyelvoktatás saját tudományos módszerrel! Tanulás nincs! 1 hónapos TANFOLYAM június 11-én kezdődik. Felelősséggel! Szentegyház-utca 6, I. emelet 14.

Gondjaitól szabadulni akar? Gyorsan eladja házát a „Promptus” Pénzt biztosítani akarja? Vegyen házata „Promptus” irodában. Anyagi gondjai vannak? Ezen könnyen segít „Promptus”. Társulni akar, vagy házát cserélni? Gondjait megoldja „Promptus”. „PROMPTUS” Ingatlanforgalmi (román Dózsa György-utca (volt Weöres-utca) 26, I. emelet)

Van-e a népnek lelke?

Irta: VASARHELYI JÁNOS

református püspök

Ime egy nép, egy nemzet! Folyvást mozgásban. Rémséges hullámvás, állandó változás az egész élete. És mégis, nincs-e benne valami, ami ha megnyilatkozásában más és más is, lényegében mégis mindig ugyanegy? Nincs-e egy közös erő, valami láthatatlan valóság, mely egységes egészé teszi a népet? Mi azt mondjuk, hogy minden nemzet valóban egységes egész. Egy közös léleknek hordozója. Egységes egészé teszi a közös történelem, melyre ugyanazon népek gyermekei ugyanazon hatással felelnek. Egységessé tesz nemcsak a múlt, melynek teremtményei vagyunk, de egységbe fog a jelen is közös feladataival, céljaival, kötelességeivel, titkaival, melyeknek megoldására elhivatunk.

Igaz, összeütközés, ellenmondás is sok van egy népben. Sokszor egyáltalán nem lehet arra következtetni, hogy egységes lélek tartja össze részeit. Vallás, politika — mindenféle gazdasági és szellemi áramlatok, igen gyakran egyeseknek önzése, a különböző érdekek ellentéte, a népetelet elkeseredett harcoknak, kiméletlen küzdelmeknek színhelyévé teszik. De hát nincs-e sokszor fájdalmas meg hasonlóság az egyes ember lelkében is? Nem vergődik-e gyakran az egyes ember lelke is a különféle ösztönök hulláma, a jó és a rossz szándéka között? Az egyes ember lelke is nem válik-e sokszor ezerféle benyomás és befolyás harcának színhelyévé? A benső meg hasonlóság azonban mégsem szünteti meg az egyes ember egységét. Az egyes emberét nem, miért a népet? Ugy hisszük, hogy itt is azon fordul meg minden, hogy feltétlenül megőriztesse az egység öntudata. Egy nép fennmaradása azon fordul meg, hogy egyre teljesebben azá legyen, amivé lennie kell, hogy egy lélek legyen.

A kérdést, hogy vajon van-e a népnek lelke és egy lélek-e a nép, elméleti fejtegetésekkel nagyon nehéz eldönteni. De ha kiemeljük a kérdést az elvont okoskodások birodalmából, akkor látjuk meg a kérdés jelentőségét és akkor azonnal belátjuk, hogy egyes emberre és nemzetre nézve is az életnek döntő kérdése a krisztusi kérdés: Mű ér ha az egész világot megnyerés is, lekötés pedig hárt vallás? Nincs olyan érték a világon, mely kárpótolni tudna azért a veszteségért, melyet népünk jelentene az, ha különböző társadalmi osztályokhoz, egyházakhoz, szervezetekhez, pártokhoz tartozó népünk gyermekeiből kivesszünk az az öntudat, hogy minket mégis egy lélek, valami megfoghatatlan, de mégis élő, kötelező-összefogó szellemi valóság: a közös magyar lélek tart össze.

Nem ismerünk sürgősebb és nagyszerűbb feladatot, mint az egységes nemzeti öntudat megteremtését. Ha ez az öntudat élni fog bennünk, akkor ez láthatatlan, de mégis mindennél hatalmasabb karokkal tart meg, erősít meg, tesz képessé és méltóvá hivatásunk betöltésére.

Becsülök minden népet és minden nemzetet, minthogy az egyes embernek becsülnie és szeretnie kell a másik embert, aki éppen olyan ember, mint ő és aki nélkül szintén nem élhet e világon. Tudom, hogy minden nép és nemzet a maga részéről hordozója egy felséges hivatásnak, de mégis, mikor hallok a szót: magyar — megmozdul bennem a szív, megremeg a lélek. Tehetek-e én róla, hogy így van ez? Tehet-e róla a róza és a panaszkodhatóság amiatt, hogy miért nem liliom? Tehetek-e én róla, panaszkodhatom-e amiatt, hogy miért vagyok magyar, ha a sors, a végzet, a világrendben uralkodó örök összesség, az én hitem szerint a bölcs és mindenható Isten magyarnak teremtett? Erdemes volna-e én arra, hogy más nemzet megbecsüljön, ha én a saját népem, a népemben adott isteni értékeket és küldetéseket meg nem becsülöm? Oh, értem, értem, hogy a világszabadság és a világtestvériség nagyszerű álmódója, Petőfi, akinek ragyogó ember-szeretete már 21 éves korában ajkára adta a felséges vallomást: „Hogyan feldobnám az égre szívemet, melegítené a világot nap helyett”. Miért kiáltott fel szent szenvedéllyel eképpen is: „Mert szeretem, hön szeretem, imádom, gyűlözetemben is nemzetem!”

Tisztában kell lennünk azonban azáltal, hogy népünk iránti szeretetünk sohasem lehet öncélú, kultúrértelmei kifejtéséhez sohasem válhatik a mások iránti gyűlölet alacsony eszközévé. Meg kell

tisztánunk nemzeti hűségünket az egyetemes emberszeretet felemelő erejével, ol-tári tüzével. Ugy kell szeretnünk saját népünket, hogy e szeretetet sohasem rontsa meg a más népek és nemzetek iránti irigység, önző gyűlölet.

Ha van hely a világon, akkor itt, a mi földünkön, Erdélyben van nagy szükség arra, hogy megértsük ezt az igazságot. Évszázadokon át éltek egymás mellett e földön különböző népek és vallások. Sokszor állottak szemben egymással, tekintettel feltékenységgel és haraggal egymásra és ebből a szembenállásból mindig gyűsz és siralom áradt erre a földre, melynek hegyeibe, völgyeibe, erdőibe és vizeibe pedig annyi áldást rejtett el az Isten, hogy itt igazán boldog és viruló élet fakadhat, míhelyt a szívök és kezök nem egymás ellen, hanem egymással és egymásért kezdenek dolgozni.

Egy rettenetes háború tenger szenvedése után, Erdély minden népének van elég gyógyításra váró sebe, újraépítésre váró romja, gyámolítást kereső

özvegye, árvája, miért fogódik le egymás segíteni, dolgozni kész kezét, miért kellene továbbra is érthetetlenül állanunk szemben egymással, miért ne lehetne egyszer már valóssá tenni azt az álmot, amely Erdély legjobb lelkeinek szívében mindig ott élt, azt az álmot, mely szerint oltár ez a föld, melyre áldozatul a közös haladás javára minden nép szabad és boldog örömmel érzi oda munkásságának gyümölcsét? Erdélynek az egész európai kultúra szolgálatában, abban van szent missziója, hogy az itt élő népek teremtsék meg áldott feltételeit egy olyan együtt-élésnek, melynek kereteiben minden nép saját kulturája teljes kifejtése, törekvései boldog érvényesítése által — egyesül-ni tud a tiszta emberszeretet áldásainak kibontakozására. Kicsinyben kell megvalósítani, próbálnunk azt, amit teljes kibontakozásában az egész emberiség megvalósítandó feladatának ítélünk.

Pünkösöd napján minden nép gyermekei saját anyanyelvükön hallották az Apostol bátor vallomását Krisztus és az ő igazsága mellett. A nép lelke, ha Isten lelke hatja át és szenteli meg, akkor lesz alkalmas az emberiség szolgálatára. Így születik meg a pünkösdi lélek által az emberiség boldogabb jövődjéje.

Ugy ünnepeljük pünkösödöt, hogy Erdély minden népének lelke táruljon fel Isten Szent Lelkének, az igazság, jószág és szeretet lelkének befogadására.

Pünkösöd örökkévaló ünnepe

Pünkösöd nemcsak záró akkordja a keresztény ünnepek féltéves, hanem méltó kiteljesedése. Pompája ugyan nem versenyezhet karácsony melegségtelével, szárnyalása hűsével egé-verő diadalával, szava nem annyira mélységek és magasságok megnyilatkozása, mint inkább a cselekvő életé a szürke hétköznapioké; de történelmi és jelképes jelentősége örökkévaló örökkévaló, tehát mindig újoszru.

Pünkösöd, unitárius felekezet szerint a lélek kiteljesedése ünnepe, amikor a hit, a gondolat, az eszme valóssá válik. Bizonyágtétel arról, hogy ugyan a Lélek, mely az írások szerint „kezdteben ott lebegett az öt vizek felett” bontogatván a kialakuló életet, az idő folyamán a hívő és cselekvő ember teremtő munkatársul hívta el. Ugyan az a Lélek, mely költöket, prófétákat mestereket és mártirokat állított a me-netelő emberiség elére, hogy „a föld sava” s „a világ viláosságát” legyenek, tanítványokat, apostolokat is hívott el, hogy a próféták kijelentés puszta ne vesszen, az égből hozott költői szikra picike tüsként minden kebelben lángot vessen, s a Hegyibeszéd megrendítő szépsége életparancs, tör-nény lehessen s a jézusi szeretet soha el ne fogyjon.

Zúgó szél zendülése és kettős tüzei nyelvek forró ületése adta tudtára az első tanítványoknak s azóta a keresztény világnak, hogy a látók, költők és mártírok csak úttörők, az útkészítés befejezés, kiteljesedés a tanítványok és apostolok, az apró emberrajok névtelen hőseinek áldozatos munkája.

Pünkösöd isteni ajándék, de emberek által kivívandó győzelem. Az első tanítványok boldogan fogadták el a Lélek ajándékát s méltóknak bizonyultak a nagy feladatra, mert „egy akarattal valának”. S mintha édes bortól mámorosodtak volna meg, „ismeretlen nyelveken szólának”, mert megismerték a szeretet nyelvét. És megalakították a minden keresztény közösség ősmintáját; az első gyülekezetet, „ahol mindenük közös vala”.

Pünkösöd üzenete intelem egyházunknak, magyar népünknek s egy jobb világgért vajdó emberiségnek, hogy mit és miképpen cselekedjünk...

SIMÉN DANIEL DR.
unitárius teológiai tanár

Kit vádol a történelem?

Irta: BÁNYAI LÁSZLÓ

Ki a felelős Magyarország végzetes németbarát külpolitikájáért? Az egész magyar népe vagy az uralkodó réteg, amely őt is sanyargatta? Ohabeanu dr., azaz Boila Zakariás, az elhallgatott „Patria” szerkesztője, a „Dreptatea” hasábjain azt állítja, hogy ez a külpolitika „a magyarok külpolitikája” volt.

1

Hogy miért írja így? Nyilvánvalóan, hogy történelmi érvekkel is aláfűtse az ellenünk forralt légkört. Hogy pótolja azt a szégyenletes kudarcot, amibe a baltával és jespuskával 1944-45 telén lefolytatott hadjárata fulladt annak a bizonyos gárdának, amely a felszabadító Vörös Hadsereg és a vele együtt harcoló Román Hadsereg háta mögött békés magyar földművesekre, munkásokra vadászott. Annak a gárdának, amelyet, mikor már egyre erősebb lett a tiltakozás, úgy próbáltak kedvezőbb színben feltüntetni szellemi atyamesterei, hogy fényképet közöltek róla állítólagos „csatában, hadiszakmányként” szerzett zászlóval a közép-en és a zászlón eme felirással: „Tordai Önkéntes Tüzoltó Egylet”...

2

Igen, Boila ur, mi is állítjuk, hogy az utolsó háromnegyed század külpolitikája legkevésbé sem fejezte ki az akkori Magyarország élnyomott nemzetiségek akarátát. De éppen egy a magyar nép akarátát sem. Elsősorban a Habsburg-dinasztia politikája volt ez s a körötte dolog minden rendű és rangú jakájoké, akik között kétségkívül az elnémetesedett cseh arisztokraták mellett a magyar arisztokraták játszották a vezető szerepet.

Avagy a csongrádmezei magyar zselér, a csepeli munkás, a székyi fadöntő közelebb állt volna a Habsburgok és más-nás tanácsadók hatalmi célkitűzéseikhez, mint a Bécsben állomásozó bárói rangú román tábornok, vagy a pesti román kuriai bíró? Vajjon nem éppen a magyar dolgozó tömegek, vajamint román meg más nemzetiségbeli társaik bőrere ment ez a porosz imperializmusba kapaszkodó osztrák-magyar hatalmi játék?

Igaz, hogy Boila ur állítja szerint az egész osztrák-magyar monarchiában a „magyar nép volt a legbefolyásosabb”. S érveinek hatására szinte-szinte megsaj-náljuk a világba szétvándorló földnélküli magyar parasztok és sztrájkokban, utcai tüntetéseiben vértüket ontó pesti munkások által elnyomott szegény Habsburgokat. Azokat a Habsburgokat, akiknek közsvényét annakidején Püstyében kurája Vaid-Voevod Sándor udvari házi-orvos.

Boila dr. ur szerint mi sem bizonyítja jobban a „magyarok” felelősségét a monarchia Bismarckkal cimboráló külpolitikájáért, mint az a tény, hogy az osztrák-magyar birodalom külügyminiszterei, szerinte, mind a magyar nép fia voltak,

mint például idősebb Andrassy Gyula gróf, Berchtold gróf, Burián báró...

3

A „magyarok külpolitikájá” Boila ur szerint, évszázadok óta „kétszínűség” jellemezte. Kétszínűség volt szerinte már az is, hogy egyszer a törökkel, máskor a némettel tartottunk. Mintha ez az állítólagos kétszínűség nem jellemezte volna évszázadokig a két malomkő között őrldő összes délkeleturópai kis népeket. Majd kijelenti, hogy a török iga alól való felszabadulás után „a magyar nép a Habsburg uralkodóház hűbérsévé szegődött, amelyben a „legválságosabb pillanatokban is hű maradt”.

Semmit sem tud arról, hogy 1526-tól két évszázadon át különállásukhoz ragaszkodó magyar főúri családok nemzeti ellenállási mozgalmat vezettek a német-római birodalom erőforrásaira támaszkodó Béccsel szemben.

Nem említi, hogy az összeesküvés és fölkelések lejárását éppúgy, mint a törökök kiűzését mindenütt kegyetlen katonai megszállás követte. S hogy az ellenállást a bécsi udvar megtörhette felül, a főúri családok magához édesgetésével, de nem törhette meg az elégedetlen köznép sorai-ban, ahonnan 1848-1849-ben annál nagyobb erővel csapott fel a szabadságharc lángja.

A gyarmati szolgaság nemzeti küzdelemre, a nemzeti küzdelem pedig a nép jogainak elismerésére bírta a közrendek haladó részét is, a Kölcseyeket, a Kosuthokat, Kosuthnak a tettereje pedig, amely a külső és belső reakcióval szemben független hadsereget, demokratikus népmozgalmat teremt, nem csupán elszigetelt „személyes vélemény” volt, Boila ur! S nem igaz az, hogy „Petőfi (Petrovics) Sándor szélsőséges versei” nem teremtettek volna hajnalit. Nem igaz az sem, hogy Kossuth „tót” lett volna, Petőfi pedig „szerb, vagy bánági román”.

Boila ur szerint a mi kétszínűségünk nagyon „erkölcstelen” dolog volt. De hogy mi volt tulajdonképpen az erkölcs-telen: azre, hogy nem voltunk mind demokraták, vagy pedig, hogy nem szolgál-tuk szőröstől-bőröstől a Habsburgokat, az ő érveiből egyáltalán nem világzik ki.

4

Az utolsó félvszázad történeténél viszont mintha mi is kifogynánk az érveink-ből. ... Hiszen nem csupán a mágnásokkal kiegészítő magyar nagypolgárság, de még középrétegeink is hűéges kiszolgálói lettek a németbarát katasztrófa-politikának. A történelem méhéből azonban a fejlődésnek új társadalmi tényezője születik: az ipari munkásság, amely a nemzeti függetlenség harenak is élére áll, mert kibontakozása elő éppen a gyarmati függés állit korlátokat.

Boila ur, aki nem rokonszenvezik a román munkásmozgalmal, hogyan rokonszenvezne a magyarral? Hogyan ismerne

el különösen az utolsó évtized ugynevezett „kétszínű” magyar külpolitikája mögött egyrészt az elnyomott dolgozó tömegek, másrészt a fasiszta módszerekkel rögtön az első világháború után megbarátkozó magyar uralkodókörök közti ellentétet?

Nem, Boila ur, nem a magyar természetből folyik az a bizonyos „kétszínűség”. Amint hogy nem igaz a románok „hítszögő áruló természetéről” szóló mese sem, amit 1944 augusztus 23 után gyártottak pecsovis magyar sajtóbérencek. Hanem igen is, a román nép szabadságszeretete került felül a nagy bejső vívódásban a hitleri rablőháborúból hasznot húzó laká-jokkal szemben.

5

Boila ur cikke nem egyedülálló jelenség. Vörös fonalként húzódik végig a felszabadulás óta a román reakció politikájában az a szándék, hogy a magyarok büntetését a hitlerista németekkel egyenlővé tegye, sőt, ha lehet, annál is feljebb fokozza. Popovici Mihály volt miniszternek Maniu háziemberének közvetlenül a felszabadulás után tartott rádióbeszéde juttak eszünkbe, amely reakciós, fasiszta népek bélyegzett minket s ezzel lehetővé tette Maniu és Radescu hívei számára, hogy míg a Volksguppe vezetőit román egyenruhába öltöztették, csakhogy ment-sék őket, a délderlyi magyar értelmiségket internálótáborba, a munkást, földmű-vest munkatáborba hurcolták.

Hiszen ha Hitler tudott nemzetellenes és munkásellenes mozgalmat hazug módon nemzetire és szocialistára festeni, miért ne tudna a mestani reakció is fasisztaellenes áruhába öltözni? Miért ne tudna a multbeli magyar reakciós uralkodókörök büntetéséért az itt élő magyar demokrácia tömegeket sújtani? És miért ne tűzné ki céljával, hogy a román és magyar munkást és földművest a román és magyar haladó értelmiséget puszta költésére újra s kezét forrasson a hasonló vásárlban utazó magyar társával, akikkel most együtt ér a vággyól, hogy új hitleriek szolgálatába állítsa népelletes és haladássalzenes gyűlöletét.

Mi azonban meg vagyunk győződve, hogy fordítva fog történni.

HIREK**VILÁGOSSÁG**

A Romániai Magyar Népi Szövetség központi napilapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Erzsébet-utca 7. Táubezáró 258.

LAPUNK LEGKOZELEBBI SZAMA a közbeeső ünnep miatt június 12-én, szerdán a rendes időben jelenik meg.

MINDENKI LATTAMOZZASSA KATONAKÖNYVET. A Magyar Népi Szövetség országos központja ismételten felhívja mindazokat, akik katonakönyvüket még nem láttamoztatták, hogy június 24-ig, saját érdekükben, fejtétlenül tegyenek eleget a kötelességüknek, mert a határidőt nem hosszabbíthatják meg. A határidő letelte után mindazokat, akik nem láttamoztatták katonakönyvüket, a katonai rendetkek alapján megbüntetik. A büntetés a Magyar Népi Szövetség nem mentesítheti őket.

PÜNKÖSDI ISTENTISZTELETEK A KOLOZSVÁRI EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN. A Kossuth Lajos-utcai evangélikus templomban pünkösd első napján, délelőtt 10 órakor, urvacsonnyal egybekötött istentisztelet lesz, melyen az egyházközség másodfelügyelője és az újonnan megválasztott presbíterek tesznek esküt. Pünkösdhétfőn ugyancsak 10 órakor kezdődik az istentisztelet.

SZOLGÁLTATÓ KOLOZSVÁRI GYÓGYSZERTARAK. Június 8-14-ig: Codarcea, Szentháromság, Mjnerva, Monostor, Korona. Egész éjjel szolgálatban június 8-11-ig: Szentháromság és Korona.

A KOLOZSVÁRI KÖZÉPISKOLAI TANÁROK SZAKSZERVEZETE június 12-én, szerdán délelőtt 11 órakor a vármegyeháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. A tárgysorozaton az alapszabályok megvitatása, a tagdíjak megállapítása és a bukaresti kongresszusra kiküldöttek megválasztása szerepel. A napirend fontosságára való tekintettel a közgyűlésen a tagok megjelenése kötelező.

AZ ELELMEZÉSI MUNKASOK SZAKSZERVEZETÉNEK vezetősége felhívja az összes vezetőit, valamint bizalmi tagokat, hogy a június 12-én, szerdán délután pontosan fél 4 órakor megtartandó bizalmi értekezleten — kijárási terhe mellett — pontosan jelenjenek meg.

(*) **A SZOBAFESTŐ, MAZOLÓ, CIMENTES KISIPAROSOK SZAKSZERVEZETÉNEK** vezetősége nyomatékosan felhívja tagjait, hogy az építőipari munkások ekonomájába a műhelyükre kirojtott összeget legkésőbb június 15-éig okvetlenül fizessék be, mert elkenézés esetében törvényes eljárás indult ellenük. Vezetőség.

A KÜLFÖLDÖN ÉLŐ ROMANOK KONGRESSZUSA. A francia fővárosban megnyitott a külföldön élő románok kongresszusa. A gyűlés résztvevői határozati javaslatban mondtak köszönetet a francia népnek Romániának nyújtott mindenkori támogatásáért.

A MAGANTISZTVISELŐK ÉS KERESKEDELMELI ALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETÉNEK NOBIZOTTSÁGA felkéri a szakszervezet női tagjait, hogy június 12-én, szerdán délután fél 4 órakor a szakszervezet helyiségében megtartandó fontos női gyűlésen teljes számban jelenjenek meg.

A NÉPVÉDELME MA UTCAI GYŰJÉST TART a napközi otthonaiban gondozott 700 hadiárva részére.

A MAGANALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETE felhívja az összes szállítási vállalatoknál dolgozó alkalmazottakat, hogy június 11-én, kedden este 8 órakor a szakszervezet helyiségében tartandó értekezleten saját érdekükben jelenjenek meg.

ÜGYVELDI IRODAKBAN DOLGOZÓK FIGYELMEBE! A Magántisztviselők Szakszervezete felhívja az ügyvelői irodákban dolgozókat, hogy a fizetések rendezése céljából június 11-én, kedden 6 órakor a szakszervezet helyiségében (Szabadság-tér 12. II. emelet) 10, bojárát a Kismester-utca felől) jelenjenek meg.

A DEMOKRATA NŐSZÖVETSEG ma délután 4 órai kezdettel kereti ünnepélyt tart a Ion Creanga (volt Haaler)-utca 4-6. ajlati Népvédelem kerijében. Tánc, zene, kitűnő büfé. Rossz idő esetén fedett helyiségben a közönség rendelkezésére.

A MAGYAR NÉPI SZÖVETSEG kolozsvári ifjusági tagozata ma este 8 órai kezdettel táncmulatságot rendez a MNSz Farkas-utcai székházában, melyre mindenkit szeretettel hív a rendezőség. Belépődíj leltetés szerint.

(*) **NAGYON** szépen kérem mindazon személyeket, akik Gáll Ferenc vendéglős temetésén a menetet fényképezték, tudásuk címüket özvegy Gáll Ferencnével Kolozsvár, Mária királyné-utca 34.

Elítélte a kolozsvári hadbíróóság Szenczei Tibort

KOLOZSVAR. — A kolozsvári hadbíróóság Szenczei Tibor dr. kolozsvári ügyvédet bujtogatásért egy hónapra, valamint a nemzeti törvény alapján az együttélés nemzetiségek jó összhangja ellen elkövetett sértés vétségért, s felekezeti gyűlölség szításáért lefőtómpl elzárásra ítélte.

Ismeretes, hogy Szenczei dr. mint védőügyvéd a kolozsvári Néptörvényszéken olyan kijelentéseket tett Rajnay-Rejner tábornok és a fejmegrett Oláh Imre dr. ügyében monddott védőbeszédében, amelyekért bujtogatás, valamint a zsidó felekezeti elleni gyűlölködés hírdetése címén eljárás indítottak ellene.

A tárgyaláson a védelem arra hivatkozott,

hogy Szenczei dr. mint védőügyvéd nem büntethető, mivel a vádban feltüntetett cselekményeket hivatása gyakorlása közben követte el. A büntetőjog pedig a védőügyvédnek menelmi jogot biztosít. Vádascsu-Fanuzzi hadbíró-ezredes elnök viszont kijelentette, hogy a Károly-diktatúra elavult törvényét demokratikus új törvények helyettesítik és a hadbíróóság ezeknek szellemében működik.

— Előtünk nem románok, nem zsidók, nem magyarok állnak, hanem román állampolgárok — hangsúlyozta az elnök a románságát hangoztató védőügyvéddel szemben.

Színházi és mozi-műsor:

KOLOZSVÁRI „SZENTGYÖRGYI ISTVÁN” ALLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ: Vasárnap délután 4 órakor: Eőő után köpenyeg. Jegyek sorszáma 59. Este 7 órakor: Eltörött a hegedlím. Jegyek sorszáma 60. Hétfőn délután 4 órakor: Nem házasodom. Jegyek sorszáma 1. Este 7 órakor: Eltörött a hegedlím. Jegyek sorszáma 3. Kedden este 7 órakor: Éva. A munkásság részére megtartandó előadás. Jegyek sorszáma 2. Szerdán este 7 órakor: Eltörött a hegedlím. Napibérlet 18. Jegyek sorszáma 4.

KOLOZSVÁRI MOZIK MŰSORA: Capitol: York örmester. A legújabb amerikai filmalkotás, Gary Cooper-vel. Az első részt 1 napig vetítik, a másodikikat hétfőtől. Előtte híradó. Kezdés: fél 2, fél 4, fél 6, fél 8 és

fél 10 órakor. Vasárnap matiné. Corso: A cirkusz királya. Hatajmas filia a cirkusz világából. Főszerepekben Clara Cajama; és Mauricio D'Anora. Előadás 3, 5, 7 és 9 órakor. Vasárnap 11 órakor matiné. Munkás: I. A győzelmi parádé. II. Tarakonova hercegnő. Koyaj: Estélyi ruha kötelező. Híradó. Kezdeté 3, 5, 7, 9 órakor. Vasárnap matiné. Select: Viva Vilja. Uránia: York örmester.

Krateyl-cirkusz este 8-kor

SPORTÉLET

A vasárnapi sportműsor

KOLOZSVAR. — Pünkösd vasárnapjának legnagyobb kolozsvári sporteseménye az Ajamj Magyar Színházban délelőtt 10 órakor lesz, amikor a CFR ökölvívócsapata a bukaresti TIRUL ökölvívócsapataival mérkőzik. E mérkőzés után az ország két legjobb hivatásos ökölvívója: Ioan Popa és Stolanovici tizenötös küzdelemben mérik össze erejüket.

Az ökölvívómérkőzésen kívül háziömb-

körű kerékpárverseny lesz délelőtt 10 órakor Nagyvárad és Kolozsvár legjobb versenyzői között. Vasárnap délután 3 órakor a városi sporttelepen — az OSP rendezésében — atlétikai és kerékpárversenyt tartanak.

A városi nyári uszodában az Univerzitatea vasárnap és hétfőn délelőtt uszóversenyt rendez, amelyen a legjobb nagyszobeni uszók is részt vesznek.

Tíz kolozsvári sportegyesület vidéken!

KOLOZSVAR. — Példátlan Kolozsvár sportéletében, hogy 10 kolozsvári sportegyesület labdarugó és versenyzői egységre szerepeljenek vidéken. A labdarugócsapatok közül a Vasas pünkösd vasárnapján és hétfőjén Aradon, a Sanitas Haggibor Szászrégenben, a Victoria Buhusiban, az Univerzitatea Temesváron, a Dermata Szászsebesen, míg a Fermeia Tordán játszik a köztis ünnepnapon.

SPORTHÍRADÓ

Az Észak-Liga labdarugókerülete legutóbb megtartott ülésén a következő vezetőséget választotta meg: Elnök: Schipor Constantin, titkár: Corpodeanu David. Tagok a szakszervezet részéről: Peyer Imre és Nagy Sándor, az egyetem részéről: Stoloju Trajan dr., a katonai csoport részéről: Pau Joachim őrnagy, míg az iskolák részéről: Scurtu Nicolae testnevelési tanár.

Az Észak-Liga labdarugókerülete felhívja Kolozsvár, Torda, Aranyosgýeres, Egeres, Szamosújvár, Dés és Beszterce összes egyesületét, hogy június elsőjéig délután 4 és 7 óra között mutassák be mind az egyesület, mind az összes játékosok igazolását, mert azok az egyesületek, amelyek a fenti időpontig ezt nem teljesítik, semmiféle hivatalos mérkőzésen nem vehetnek részt. Az egyesületek a játékosigazoláshoz szükséges igazoláspapokat a fenti időpontig átvehetik az OSP északerdélyi labdarugókerületénél Kolozsvár, Fürdő-utca 27. ajlati.

A Kolozsvári Labdarugó Játékezők Testület június 20-án játékezők tanfolyamot nyit. A JT tanfolyamára jelentkezni lehet a fenti időpontig a Lóji és Melchner Utó-utca 2. ajlati papírüzletben, továbbá min-

den szerdán este 7 és 8 óra között az OSP helyiségében Pojareczky János titkárnál. A JT felhívja az összes játékezőket, hogy a június 12-iki ülésre egy-egy fényképet hozzanak magukkal a kijáratandó új igazolványok részére.

A Szamosújvári Spárta az elmúlt héten Tordán játszott, ahol fényesen 5:1 (2:1) arányban győzött — a Moldován-fiverek góllalval — a CFR ellen.

A nagyváradj Szabadság labdarugócsapata vasárnap és hétfőn Bukarestben játszik a Ciocanul és a Carmen ellen. A Carmen június 15-én és 16-án Kolozsváron játszik a Victoria és az Universitatea ellen.

A Vasas labdarugócsapata a vasárnap-hétfői aradi mérkőzése után Lugosra utazik, ahol szerdán a Vulturj ellen játszik. A kolozsvári csapat június 15-én és 16-án Temesváron a CFR és a Politechnika csapatával mér össze erejét.

A székelycsereszurj unitárius gimnázium labdarugócsapata izgalmas és változatos játékek után 4:1 (3:0) arányban győzött — 1500 néző előtt — az állami magyar tanítóképző csapata ellen.

KÁDÁR TIBOR

sokszoros ökölvívó bajnok, jelenleg a Dermata ökölvívó szakosztályának edzője a „PROKURA” általános kereskedelmi és ingatanforgalmi irodának tulajdonosa. Kéri egyetemi és középiskolai volt tanárait, kollégáit, ismerőseit és sportismerőseit, régi drukkerait jóhírnevű irodájának ajánlására.

Cím: **„PROKURA” KÁDÁR TIBOR**
Ratiu-utca (Kötő-utca) 4. „Savoy” mellett az udvarban.

APRÓHÍRDETESEK

ADÁS-VETEL

BUTOR, szőnyeg, porcellán, trófép és egyéb tárgyak vétele és eladása. „Unicom”, Kossuth Lajos-utca 20. Telefon 508. 162

RITKA ALKALOM! Olcsó áron. évi járt állással vásárolhat férfi, női és süllyesző varrógépeket, kerékpárokat, kör- és szék-kötőgépeket. Weisz gépkereskedelmi szövetésben Kolozsvár, Horea-ut 56. 182

DIÓFURNIROS kombinált szekrény, kamie eladó. Bethlen-utca 8, asztalosnál. 1902

HASZNALT ruhát veszek és eladok. Deák Ferenc-utca 18, Polják. 1902

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, tömegbelleget legmagasabb áron veszek. Erős, Dávid Ferenc-utca 12. 1902

ELADÓ sirhejy betonsirkerettel, külön egy szürke márvány sírkő. Megbízva: Kocsis ügynökség, Móccok-utja 12. 1933

EGY jókarban lévő gyermek sportkocsit eladó. Dohány-utca 7. 1950

KARIKAHAJÓS varrógépek, trófép, dió-háló, íróasztalok, rekamiék, ebédlők, rádió-asztalok, szekrények stb. kaphatók Kanyarónál, Kossuth Lajos-utca 14. 1946

ELADÓ mindenféle használt és új butorok. Kossuth Lajos-utca 32. 1993

EKSZERESZKEK figyejme! Egy darab Wertheim puftkassa eladó. Értekezni Széchenyi-tér 3-4 ajlat a házmesternél. 293

DIÓFURNIROS ebédlőszekrény, bádognosdó és férfi kerékpár sürgősen eladó. Bethlen-utca 18. 2094

SZÉPIRODALMI, tudományos és művészettörténelmi könyveket jó állapotban, könyvtárakat és könyveket darabonként is vesz „Curier” könyvtárkivárium Kolozsvár, Dózsa György-utca 21. 2015

EGY Singer süllyesző varrógép kifogástalan állapotban, va'amint egy szabó Singer varrógép eladó. Zojkás, Egyetem-utca 11, üzletben. 2050

ELADÓ egy férfi sárga vászonruha, egy esőkabát és egy hátizsák. Cím a kiadóban. Gr 2070

ELADÓ kombinált szoba darabonként is, szőnyeg, ebédlőasztal székekkel. Petőfi-utca 24, hátuj az emeleten. 2037

RÓZSASZINÜ, fehér és piros virágú gránátfa eladók Zápolya-utca 2. 2047

NŐI, férfi kerékpárok, trófépek eladók. Vajlaunk trófép-, varrógép- és kerékpárjavításokat. Schwarcz műszerész, Minorita-utca 3. 2018

DROMBERG: Kjondikai aranyásók című könyvét megvételejre keresem. Kovács könyvkereskedés, Szentegyház-utca 3. Gr 2070

ELADÓ perzsaszőnyeg 92x210, kertipad, kis fallszekrény, farömi. Mészáros-utca 2, I. emelet. 2070

RADIO Philips nyitott sávós 4 rövidhullámmal eladó. Szappan-utca 32, jobbra 1. ajtó. 2120

EGY nagy jégszekrény eladó. Magyar-utca 11, Szabó. 2111

MODERN, használt konyhabutor eladó. Alkony-utca 4. 2086

ELADÓ Dürkopp férfi kerékpár, csemegepuftfa szerelés. Asztalos, Móccok-utja 38, 2104

ELADÓ vajszinü mély gyermekkosci. Ugrai-utca (Cerna Voda) 22. 2101

ELADÓ 6 lámpás kifogástalan rádió, gyönyörű kelim falvédő, különböző butordarabok, varrógép, hintaszék perzsa takaróval. Vennék varrógép alsórészt. Kossuth Lajos-utca 3, emelet, Botos. Délután 2-8 óráig. 2092

ZONGORA keresztthuros eladó. Kossuth Lajos-utca 32, balra 2. ajtó. 2094

ELADÓ egy jókarban lévő férfi szabógép. Móccok-utja 86. 2083

PIANINO külföldi gyártmány, jókarban eladó. Sándor László-utca 26, Megtekinthető 1-4 között. 2127

ELADÓ hájő és ebédlő. Megtekinthető Avram Iancu (Petőfi-utca) 5 alatt, 11-1 között. 1860

PHILIPS-rádió és kerékpár eladó. Móccok-utja 58, házfelügyelőnél. 2158

ELADÓ Selectric Zerdik üzempépes teletipes rádió. Eszterházy-utca 3, udvarban. 2160

FEHER kombinált mély gyermekkosci eladó. Kajántól-út 89. 2151

SPORTKOSCI eladó. Petru Mator-utca 15. 2149

KONYHABUTOR eladó. Tordai-út 20. Dupla tégla eladó. Ujfalvi-út 2. 2148

ELADÓ két szép mangalica sütdő, sárgagyepő, kocsivas. Marasesti-utca 25. 2123

2-1 LAMPAS Orion-rádió, három hullámú, eladó. Deák Ferenc-utca 8, házfelügyelőnél. 2124

SÜRGŐSEN eladó új kétszemélyes modern rekamie, két darab összekötő keleti perzsa. Boldog-utca 1, délután 5-7-ig. Kopogni az ablakon. 2126

SÜRGŐSEN eladó új kétszemélyes modern rekamie. Horea-ut 79. 2128

ELADÓ egy jókarban lévő női kerékpár. Porond-utca 6, ajtó 1. 2137

ELADÓ két rádióámpa EF 9 EB 4. Keresek egy UGL 11 vagy EGL 11-es csövet. Kossuth Lajos-utca 5, Mágisz-üzlet, cipőszedő. 2134

MODERN ebédlőasztal, használatlan, eladó. Postakert-utca 16, Emanulj. 2147

Aframov főhadnagy

Aframov főhadnaggal úgy ismerkedtem meg, hogy egymás mellett ültünk a szónoklat étkészőköcsijában. Nyilván ő kapott másból helyet s végülis a magamúgy örvendett a kényelmes utazásomra, mint jómagam. Az asztalon bóröndökből kiraktuk könyveinket, némi eleve készített mind a ketten csendben foglalkozkodtunk.

Az olvasó emberben mindenféle fajta kíváncsiság érdeklődést kelt. Némi idő múlán hol a szomszéd sandított az én könyvemben, hol meg én az övébe. Nehezen betűzte ki a latin betűket, én meg az egy-egy círbetűt fejtettem meg, s így igyekeztem megfejteni könyvei címét. Nap is eltelt így, amíg szóba elegyed-

Aztársi leutnant szerencsére legalább egyszer annyi román és magyar szót tudt, mint én orosz, s hogy összeraktuk dományunkat, nehezen bár, de száz egy-hány szó segítségével s néhány száz szót a jellegteljes kiegészítve, mondhatnám jó magamódon elbeszélgettünk.

Mindenekelőtt persze politikába keveredtünk s miről egyébről szövtünk volna, azt Erdélyről.

— Ott tévedtek ti — magyarázta, persze nem ilyen folyamatos és kerek mondatokban —, hogy azt hiszitek, a fasizmust márcól-holnapra ki lehet irtani s hogy demokrácia magától fejlődő vad növény.

— És akkor elővette legtöbbet forgatott könyvét, a Bolsevik Párt Történetét.

— Ha ezt a könyvet a régi és az új demokráciák ebben az országban elolvassák — mondotta —, megtudják, milyen nehezen, micsoda harcok árán, mennyi szenvedésben és könnyben, micsoda erőfeszítésekkel teremtetünk országot és hazát a földből és semmiből. Aki a második emeletre akar érni, annak először a földszint az az első emelet lépcsőit kell megmásznia, mert repülni nem lehet. Ne panaszkodjatok tehát a nehézségekről, mert most értek csak a földszintre. A második emeletig még van egy jó darab.

Most én beszélek. Demokráciáról, reakcióról, a bonyolult nemzetiségi kérdéssről és a földön.

— Amit mondasz — válaszolja —, nem ér meg. Mi is átéltek. Mi is harcoltunk külső és belső reakció ellen. Nálunk is beállították a szabotáló ellenségek és a konspiráció lovagjai a politikai és az állami életbe. Amikor eljött az ideje, leszámoltunk velük. De mi nem megyünk fejfel a falnak. Sztálin megajánlotta, hogy mindig részen legyünk és csak akkor sujtunk le, amikor a legbiztosabb eredményt érhetjük el. De akkor kegyetlenül és teljes erővel. Nálunk is volt nemzeti gyűlölködés és több tartott, mint egy esztendő. Ennek a váborúnak még csak egy esztendeje, hogy vége van. Olvassátok ezt a könyvet — emeltette — és megtanuljátok, hogy a kétkezesre soha sincsen ok, de hogy jobban harcoljunk, arra mindig akad elég ényserítő érv.

Sztálinról ezt mondja:

— Szeretem Sztálint, minden orosz ember szereti. De nem úgy szeretjük, mint egy Istent. Úgy szeretjük, mint azt az embert, aki úgy gondolkodik, mint a nép és úgy cselekszik, ahogyan azt a nép érdeke kívánja. Ezért szeretjük Sztálint.

Azután elkerülhetetlenül személyes dolgokról is beszélgettünk. Elmondjuk, hol ültünk, hol dolgozunk. Aframov főhadnagy felesége és tizenkét éves gyermeke elpusztult. Az asszonnyal a németek végeztek. A gyermeket bomba gyilkolta meg.

Hosszu csend után megkérdezi, van-e gyermekem? Mutassam a képét? Sokáig nézi a fényképet, aztán ezt mondja:

— Talán még lesz egyszer gyermekem, de azt, aki meghalt nem tudom elfelejteni soha. Ilyen nagy volt! — mutatja.

— Ez a gyermek már soha vissza nem tér, nem találom meg sehol e földön. Sem őt, sem az anyját.

Aframov főhadnagy hirtelen egyébről kezd beszélni, könyvekről és irodalomról.

Hálás vagyok neki, mert mit válaszolhat nek bányára? Szegényérzet fog el...

Örömmel kapom fel a témát. Leírom, hogy az „Anyegin Evgen” magyar fordítása 1866-ban jelent meg. Most nevekkel társalkodunk. Elég ennyit mondani: Tolsztoj, vagy Solohov, vagy Gorkij és tudjuk, miről van szó.

Már esteledik, amikor Aframov főhadnagy irattárcájából egy kis verses könyvet vesz elő, Pavel Antokoholszki kilenc énekre tagolt költeménye a németek elleni küzdelemben hősi halált halt huszon-

kétéves fiáról, Vováról. Antokoholszkit ezért a költeményért jutalmazták az ez-évi Sztálin-díjjal.

„Ez in”, olvassa a címet magyarázólag Aframov főhadnagy. Annyit jelent, mondja magyarul: „fiú”. Az én fiam, magyarázza. Olvassa az első szakaszokat ezen a csodálatos nyelven, mely hajlékonyságával és zeneiségében a számunkra idegen nyelvek közül az angol és a francia mellett a legszebben zenél a versben. Az első néhány versszakot még lefordítja szomszédom, de aztán eloldódik és olvassa, hangosan, lázzal, túlzongva szép baritonján a kerek csattogását és én megbabonázva hallgatom, itt-ott egyegy megértett szóhoz fűzve mindazt, amit ebben a köl-

teményben elképzelek, s ami Aframov főhadnagyban most történhetik.

Amikor az utolsó is elhangzott, leteszi a könyvet, megkérdezi a nevemet, néhány szót ír bele, feláll és átadja nekem. Emléke.

Szeretnék én is adni valamit, az első pillanatban arra gondolok, hogy a fiam képét adom oda, de nem merem. Tudom, hogy örülne nagyon, de nincs jogom hozzá, hogy a sebeihez érjek. Amikor elváltunk, így kiált utánam:

— Üdvözlöm a fiát!

Ez Aframov főhadnagy, civíben egy harkovi gyár munkása, a hadseregben egy sturmovik gép pilótája.

MÉLIUSZ JÓZSEF

Erélyes vizsgálat indul Tóth Károly és Nagy György gyilkosainak kézrekerítésére

KOLOZSVAR. — Pop Maxjm ügyész pénteken este közölte lapunkkal, hogy a Világosságban feltárt adatok alapján szigorú nyomozást indított a legutóbbi fasizta klímákkal alkalmával megölt Tóth Károly és Nagy György szászzenesi földművelésügyi gyilkosainak kézrekerítésére.

Nagy György szászzenesi legény meggyilkolásával kapcsolatban, mint ismeretes, a Világosság a demokratikus közvélemény nevében panasz emelt a csendőrség hatóságok erélytelensége miatt. Ezzel kapcsolatban Pop Maxjm államügyész kijelentette, hogy szigorú vizsgálat indul a csendőrség ama tagjai ellen is, akik a soványista elemek kitérőivel és Nagy György meggyilkolásával kapcsolatban nem indítottak kellő erélyrel eljárást.

A csendőrséghez június 10-én, a többi fegyvernemekhez június 20-án vonulnak be az újoncok

Minden újonc névre szóló katonai behívót kap

BUKAREST. — A katonai nagyvezérkar közleménye szerint az 1946. évi korosztályt csoportonként hívják be tényleges katonai szolgálatra. Az újoncok 1946. évi első csoportja a csendőrséghez június 10-én, a többi fegyvernemekhez pedig június 20-án vonul be tényleges katonai szolgálatra, személyre szóló behívó alapján.

Az 1946. évi újoncokkal egyidejűleg tényleges katonai szolgálatra hívják be — csoportonként — az összes 1924. évben született ifjakat, továbbá azokat az 1922. és 1923. évben született ifjakat (tehát az 1944. és 1945. évi korosztályhoz tartozókat, akik a sorozási névjegyzékből kiharadtak és végül azokat az 1944. és 1945. évi korosztály-

hoz tartozó külföldieket, akik román állampolgárságot nyertek, de ezek közül csak a különleges szakképzettséggel rendelkezőket.

Azok az 1945. évi és ennél idősebb korosztályhoz tartozó ifjak, akik még nem teljesítették katonai szolgálatot, a nagyvezérkar később kiadandó rendeletében megajánlható időpontban vonulnak majd be tényleges katonai szolgálatra.

Az olyan 1945. évi korosztályhoz tartozó és ennél idősebb ifjak ellen, akik nem tettek eleget bevonulási kötelezettségüknek (mésupuszi la incorporare) és akik nem jelentkeztek az előirt törvényes időben, hogy a köz-

kegyelmet elnyerjék, s nyomozást tovább folytatják és velük szemben a nagyvezérkar érvényben lévő megtorló rendelkezéssel alkalmazkodik.

A névre szóló behívóval az újoncok a CFR vonalain lakóhelyükről az illetékes katonai területi parancsnoksághoz utazhatnak. A behívót újoncoknak olyan időpontban kell lakóhelyükről elutazniuk, hogy a behívón feltüntetett bevonulási időpontra pontosan megérkezzenek állomáshelyükre. Azoknál szemben, akik a behívó ellenére sem vonulnak be az előirt időben tényleges katonai szolgálatra, mint engedetlenkedőkkel szemben a törvényes megtorlást alkalmazkodik.

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara nem kutat faji eredetét

KOLOZSVAR. — A Világosság ez év május 19-iki számában a Szakszervezeti Tanácsra hivatkozva kifogást emelt a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara 4003—946. belső szám alatt közzétett közleményére, amely az 1943. évi 634. számú törvényrendeletre hivatkozva alkalmazta a névjegyzékének összeállítására kötelezte az összes ipari és kereskedelmi vállalatokat. A cikkben kifogásoltuk a 634—1943. számú törvényrendelet alkalmazását, amelyet az azóta kivégezt Antonescu irt alá és közöltük, hogy a Szakszervezeti Tanács e törvény alkalmazása miatt vád alá kívánja helyezni a helybeli Kereskedelmi és Iparkamarát. Cikkünk alapján az államügyészség hivatalos vizsgálatot indított és megállapított,

hogy a 634—1943. számú törvényrendelet megkülönböztet ugyan a vállalatok alkalmazottai között „románok”-at és „idegenek”-et, de a törvényből is kiderül, hogy fajiérthe-tlenül román állampolgárságukról és idegen állampolgárságukról van szó. Különben is az állampolgárság megállapítása szerint az 1945-ben megjelent nemzetiségi törvény egyszersmindenkorra lehetetlenné teszi, hogy bármely vonatkozásban is származásra legyen érthető az állampolgárságra vonatkozó kérdés.

Megállapítást nyert továbbá, hogy egyes régi újsákokon, melyeket nem a Kereskedelmi és Iparkamara állított ki, hanem a hivatalos állami nyomda raktára szállított, szerepel még a néprajzi eredetre vonatkozó

kérdés rubrikája is, de a kolozsvári vállalatok személyzetének összehírásánál e rovatokat — tekintettel a nemzetiségi törvény demokratikus rendelkezéseire — nem töltötték ki.

Az államügyészségi vizsgálat eredményét közzétette a Szakszervezeti Tanácsal és a napilapokkal is. Bár sajnáljuk, hogy egyesek túlzott aggályossága fejlesztesen ajajtan gyanuba hozza a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamarát, örömmel állapíthatjuk meg, hogy ebből az esetből kifolyólag újra és felreérthetetlenül tisztázódott hatóságaink demokratikus magatartása a faji eredet kutatása kérdésében. Az ügy kivizsgálása s a teljes ténymegállapítás feltételeit megerősíti a nyugalmat és a közbizalmat.

A kolozsvári magyar operett-társulat Brassóban

A kolozsvári Szentgyörgyi Színház operett-együttese június 21-én tíznapos vendégszerelésre Brassóba utazik. Az előke-születek már befejezettek tekinthetők. A színelőadások céljára sikerült megszerezni a legjobb brassói színházat: az Astra-mozgó nagyertermét. A vendégszerelés ideje alatt 3 kipróbált zenés darabot adnak elő s remélik, hogy a brassói közönség, melynek magyar nyelvű színházi élményben oly régen nem volt része, ismét eleven kapcsolatot terem a színházzal s megoldozza a falajt a Székely Színház részére, amely majd Brassóban játszani fog.

(*) MEGHÍVO. A „Társadalm” június 29-én, szombaton délután 6 órai kezdettel Majális-utca 48. számú színházában évi rendező közgyűlést tart, amelyre úgy a rendező, mint az alapító, törzskörs tagjaitól és a rendező vendégtagoktól (született) meghívjuk. Napirend: 1. A megjelentek igazolása. 2. Előzőleg megnyitott. 3. A múlt évi ülést és hitelesített jegyzőkönyvnek bemutatása. 4. Tiszvári jelentés. 5. Pénzügyi jelentés az 1945. évről. Vagyonnemlék és eredményjelentés. 6. A számvizsgálóbizottság jelentése és javaslata. 7. Az 1946. évi költségvetés elfogadása. 8. A tisztikar és választmány tagjainak megválasztása 3 évre. 9. A számvizsgálóbizottság 3 tagos és 2 pótag választása 1 évre. 10. Indítványok. Kolozsvár, 1946. évi június hó 5-én. Xánus János elnök, Orbán Béla titkár.

Pünkösödölő

„Aldott szép pinkesdnek gyönyörű id eje, mindent egészség, kecségető ege” — fohászkodott fel boldogan, egy jó félezer év előtti pünkösd reggelen Balassa Bálint.

A magyar nép, valahol a keresztény középkor mélyén Balassi hangján fejezte ki a pünkösdi csodába vetett hitét s az ünneppel járó szabadság és vigasság feléti örömdeszést. Ezeket a kallódásnak indult ősi, egyháztöven s mégis világiak ajkán fakadt dalokat és rigmusokat Kodály Zoltán rögzítette le; s a székely néplélek csodálatos gyümölcsei. Ezek a versek, azóta idogen nyelvekre fordítva, a hangjegyek nemzetközi szárnyain az egész világot bejárták.

En kedjike vagyok,
Nagyot nem szőljatok,
Mégis az Istennek
Dicséretet mondotok.
Gyöngy vessző vagyok,
Mindenfélé hajlok,
Szíleim kertjében
Most nyílni akarok.
Kj akarok nyílni,
Mint pünkösdi róza,
De id nem nyílnatok,
Csak úgy állatok.

Mi van ma, mi van ma?
Piros pünkösdi napja!
Hajnnap lesz, hajnap lesz
A második napja.
Jó legény! Jól fogd meg
Lovadnak kantárját,
Hogy le ne úgorja a pünkösdi rózsát.

Elhozza az Isten piros pünkösdi napját
Mi is meghordozzuk királyi asszonkát.
Piros pünkösdi napján mindenek újulnak,
A kertek, a mezők virágba borulnak.
A szép leányoknak rózsakoszorúja:
A szép legényeknek székfű-bokrétáját.
A szép menyegzőknek uccán az ücsült,
A kis gyermekeknek porban leverésük.
Öregasszonyoknak porhanyó pogácsát,
Öregembereknek csutóra borcskát.

Ugorjatok leányok, ha leányok vagytok!
Hadd esőrigjún, hadd pörögjún
Sárl sarkantyútok
A pünkösdi róza kilajlott az útra,
En édesem, én kedvesem szakassz egyet róla.
Egyet szakasztottam, el is szakasztottam!
De még egyet szakasztanék, ha jóra találnék!

Bőröndök!
Táskaátalakítások
hozott anyagból a legjobb
kivitelben
Klősz Mihály
bőröndművesnél
Malom-utca 32 szám.

